

Terminologies multilingües i polítiques lingüístiques universitàries

Mercè Lorente (Universitat Pompeu Fabra)

Marta de Blas (Universitat Politècnica de Catalunya)

Àngels Egea (Universitat de Barcelona)

Marta Estella (Universitat Autònoma de Barcelona)

1. Introducció

Els recursos terminogràfics multilingües elaborats a les universitats poden respondre a iniciatives individuals dels membres de la comunitat universitària (vocabularis d'autor), però en general són iniciatives institucionals vinculades a plans sectorials o generals de planificació lingüística. Partim, doncs, de la idea que la tria de llengües representades en aquesta mena de recursos hauria d'estar correlacionada amb les necessitats canviants dels centres universitaris, en docència, recerca i gestió, i amb les polítiques lingüístiques executades.

Els objectius d'aquest treball són:

1. Identificar i caracteritzar els diversos períodes de política lingüística de les universitats públiques catalanes, i en concret de les nostres universitats (la Universitat de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra), a partir d'indicadors externs (polítics, legislatius i institucionals).
2. Analitzar la producció terminogràfica d'aquestes quatre universitats per a cadascun dels períodes identificats, tot revisant-ne el volum de publicacions, els temes especialitzats, les llengües representades i el rol de les llengües.
3. Correlacionar la producció terminològica universitària amb les polítiques lingüístiques de les universitats que van evolucionant al llarg dels períodes indicats.

Per a l'anàlisi de la producció terminogràfica, hem aplegat en un únic inventari tots els vocabularis publicats, en paper o en suport electrònic, per cadascuna de les quatre universitats, i hi hem afegit la producció de vocabularis cooperatius editats per la Xarxa

Vives d'Universitats (XVU) i la Xarxa Panllatina de Terminologia (REALITER), en què han participat aquestes mateixes universitats.

2. Evolució de les polítiques lingüístiques universitàries

Hem triat 1975 com a data inicial de la nostra anàlisi, perquè s'hi esdevé la mort del dictador Franco i ja comença a haver-hi alguns indicadors de canvi en les universitats catalanes, abans fins i tot de l'aprovació de la constitució espanyola de 1978. En aquest context d'adveniment de la democràcia, es restitueix el Parlament de Catalunya i s'aprova el primer Estatut d'Autonomia al 1979. Ben aviat, es crea la Direcció General de Política Lingüística (1980) i es promulga la Llei de Normalització Lingüística (1983), i dos anys més tard es funda el TERMCAT. Centre de Terminologia de Catalunya (1985).

A les universitats catalanes, que en aquell moment eren tres (UB, UPC i UAB), l'any 1975 mateix se signa i es difon el Manifest de Bellaterra (1975), que defensa una universitat autònoma, democràtica i catalana, i en el qual es reivindica que el català tingui estatus de llengua oficial a la universitat, juntament amb el castellà. És el tret de sortida perquè a cada universitat s'impulsin cursos de llengua catalana i s'adoptin acords per a la recuperació de la llengua catalana a la formació universitària i la recerca: UAB (1976), UPC (1977) i UB (1978).

Als anys vuitanta, es creen els Serveis Lingüístics universitaris (a la UPC, el 1985; a la UB, el 1986; i a la UAB, el 1988) i s'hi fan els primers plans estratègics (a la UPC el 1988 i a la UB el 1989). En aquell moment, les escoles d'idiomes i els centres d'estudis hispànics eren independents dels serveis lingüístics, orientats exclusivament al català. L'objectiu fonamental dels serveis lingüístics era la normalització de la llengua catalana a la universitat, és a dir, donar suport tècnic per a què el personal docent i investigador i el personal d'administració i serveis aconseguissin un domini suficient per a treballar en la seva llengua. Cal recordar que, si bé l'ús del català no s'interromp en l'àmbit familiar durant la dictadura, els usos públics n'eren prohibits. Les institucions universitàries adopten el català com a llengua pròpia i això té conseqüències també en tota la documentació universitària.

En la segona part de la dècada dels vuitanta (1986-1991), s'organitza i s'imparteix el *Máster de planificació i serveis lingüístics* a la Universitat de Barcelona, sota la direcció de M. Teresa Cabré i Lluís Payrató. És una fita cabdal per a la professionalització dels tècnics lingüístics dels serveis lingüístics universitaris, de l'administració catalana i d'altres entitats i empreses.

Al començament dels anys noranta es funden noves universitats a Catalunya: la Universitat de Girona, la Universitat de Lleida, la Universitat Rovira i Virgili, i la Universitat Pompeu Fabra. Un dels fets polítics que va tenir una repercussió clara en la progressiva internacionalització universitària és la signatura del Tractat de Maastrich (1992). El programa de mobilitat acadèmica europea Erasmus ja s'havia posat en marxa l'any 1987, seguit del Sòcrates (1992). L'orientació europeïsta té una conseqüència directa en l'activitat de les universitats, l'organització de la mobilitat acadèmica entrant i sortint, que implicarà també accions d'acolliment lingüístic dels estudiants estrangers per part dels serveis lingüístics. I, ja que som en l'espai europeu, recordem que va ser precisament l'any 1993 quan es va crear la Xarxa Panllatina de Terminologia (REALITER) a París.

A la fi de la dècada dels noranta, a Catalunya es promulga una nova llei lingüística, anomenada Llei de Política Lingüística (1998), que bàsicament eixampla els àmbits de planificació de la llengua catalana. Amb aquest canvi normatiu, és el moment en què algunes universitats catalanes impulsen nous plans estratègics (UAB: 1995, 1996, 2000; UPC: 1997, 2003) i aproven reglaments d'usos lingüístics (URV al 1999; UPF al 2000), amb l'excepció de la Universitat de Barcelona, que ja disposava d'un primer reglament d'usos lingüístics de 1991, que va reformular més endavant, el 2003. També són els anys dels ajuts NORMA de la Generalitat de Catalunya, línies de subvenció que donaven suport a les actuacions de normalització dels serveis lingüístics universitaris.

Cal destacar que just abans, l'any 1994, es va crear la Xarxa Vives d'Universitats (XVU), un organisme, de presidència rotatòria, que avui ja aplega totes les universitats, públiques i privades, de tots els territoris de parla catalana: un total de 22 universitats, i que va ser fundada per a afavorir la cooperació, les estratègies compartides i la mobilitat. Des d'aleshores els serveis lingüístics universitaris formen part de la Comissió de Llengua de la XVU, i intensifiquen les seves trobades, que tot just havien començat l'any 1989.

Per altra banda, la progressiva ordenació del sistema d'universitats públiques catalanes a través del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC), impulsat i coordinat des del govern de la Generalitat, dona diversos fruits a inicis del nou segle: la posada en marxa del Programa de formació en terceres llengües 3L de l'any 2000 (per a l'ensenyament universitari en tres llengües), la Llei d'Universitats de Catalunya de 2003 i la creació de la Comissió de Política Lingüística del CIC el 2004. Aquesta etapa de renovació en molts àmbits de la societat, inclòs l'universitari, fa necessari un nou Estatut d'Autonomia de Catalunya (2006), que proposa més autogovern i que acabarà retallat pel Tribunal Constitucional espanyol l'any 2010, amb conseqüències polítiques molt importants.

Però, de l'impuls europeu iniciat el 1992, és sobretot l'establiment de l'espai europeu d'educació superior (EEES), a partir de la Declaració de Bolonya de 1999, allò que modifica substancialment les pràctiques lingüístiques universitàries. Així doncs, de 2000 a 2015, la mobilitat i la internacionalització es traslladen a la docència i s'incrementen en recerca, amb els programes Sòcrates II (1999) i Erasmus Plus (2014), de més ampli abast. Augmenta lògicament la demanda de formació en llengües estrangeres en l'àmbit universitari. S'experimenten canvis importants en la docència impartida, en les publicacions de la recerca (articles científics, tesis doctorals, actes de congressos). Les universitats modifiquen, en alguns casos, les seves polítiques lingüístiques, reorganitzen els seus respectius serveis lingüístics i incorporen un cert multilingüisme en la imatge pública institucional (webs, fulletons).

En aquesta mateixa línia, dins de l'EEES, el curs 2007-2008 s'implanta el nou sistema de titulacions (graus, màsters i doctorats), i tot un sistema d'avaluació de les institucions universitàries en tots els nivells, que a partir de 2009 inclouen també indicadors lingüístics. És una època que es caracteritza per una aposta explícita pel multilingüisme a la universitat. Els serveis lingüístics modifiquen les denominacions i assumeixen noves funcions; alguns s'arriben a fusionar amb les respectives escoles d'idiomes estrangers. En consonància, la Generalitat de Catalunya posa en marxa els nous ajuts INTERLINGUA (2012).

Aquesta nova situació coincideix amb un període de crisi econòmica, que afecta directament el finançament públic de les universitats. Sigui per l'afany

internacionalitzador, sigui per la necessitat de finançament complementari, les polítiques universitàries incrementen accions per a la captació d'estudiants estrangers, inicialment per a doctorats i màsters, i més endavant també per als graus. Aquest impuls definitiu cap a la internacionalització condiona l'establiment de nous plans de gestió del multilingüisme: UPF (2007), UAB i UdL (2008), UdG i URV (2009), UPC i UB (2010).

En síntesi, les tendències exposades ens permeten dibuixar tres grans períodes de la política lingüística universitària, delimitats per fites d'inici de gran impacte:

- ✓ El període de 1975 a 1991, impulsat per l'arribada de la democràcia, està clarament orientat a la normalització de la llengua catalana. Els objectius que s'hi plantegen són:
 - Promoure el coneixement i l'ús del català com a llengua pròpia de la universitat.
 - Potenciar la qualitat lingüística de la documentació universitària.
 - Crear els serveis lingüístics.
 - Incrementar el nivell de professionalització del personal dels serveis a través de la formació superior.

- ✓ El període de 1992 a 2006, dinamitzat inicialment per la signatura del Tractat de Maastrich, es caracteritza per ser una etapa d'ordenació, de normativització, de creació d'estructures de cooperació. S'estabilitza el sistema i es prepara cap a la internacionalització: es tracta de tenir unes estructures i unes capacitacions completament homologables internacionalment. Els trets principals són:
 - La internacionalització progressiva de les activitats universitàries.
 - L'ordenació normativa (plans estratègics, reglaments).
 - L'estabilització dels serveis lingüístics.
 - Nous marcs de cooperació (XVU, Realiter).

- ✓ El període de 2007 a 2017 arrenca amb la posada en marxa de les noves titulacions i dels nous plans d'estudis dins de l'EEES. Podem dir que es tracta de l'etapa d'implantació del multilingüisme a la universitat (o millor trilingüisme, ja que se centra en la promoció de l'anglès, com a tercera llengua de l'ensenyament universitari, que ja s'impartia en català i en castellà). Es pretén:

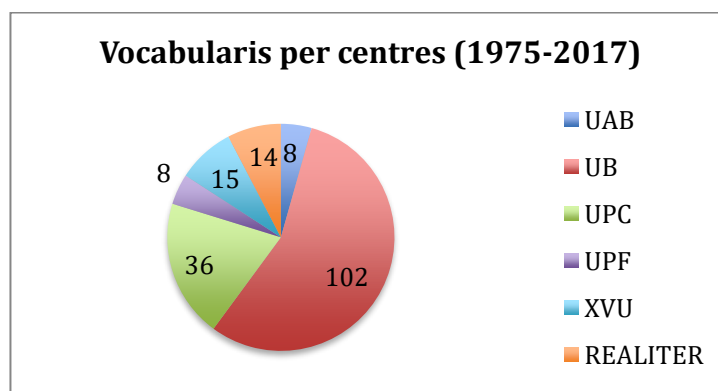
- Promoure el multilingüisme entre la comunitat universitària, i respondre a la demanda en formació de llengües.
- Regular normativament l'estratègia d'internacionalització i el multilingüisme associat, i introduir indicadors per a l'avaluació de tota mena d'ítems.
- Gestionar el multilingüisme a les aules universitàries.
- Depassar el marc europeu amb programes de mobilitat mundials i captació d'estudiants de tot el món.

I, per això, els serveis lingüístics universitaris es reorganitzen i amplien les seves competències.

3. Anàlisi de la producció terminològica de les universitats

Identificades, a grans trets, les grans etapes de la política lingüística a les universitats catalanes en general, analitzem a continuació algunes qüestions dels productes terminogràfics publicats des de 1975 fins a 2017, a iniciativa de cada una de les quatre universitats catalanes seleccionades o en el marc de la cooperació dins de la Xarxa Vives d'Universitats o de la xarxa REALITER.

El volum total d'obres publicades en aquest període global és de 183. Cal tenir en compte que estem parlant d'obres concebudes i publicades autònomament, en format paper o en format electrònic. Com podem veure en el gràfic 1, les universitats que tenen la producció més alta són la Universitat de Barcelona i la Universitat Politècnica de Catalunya, que superen el 80 % de la producció global, ja que cal tenir en compte que també participen en molts dels diccionaris publicats sota els paraigües de la XVU o de REALITER.

Gràfic 1.

No s'inclou en aquesta quantitat anterior la producció terminogràfica provinent de nomenclatures o altres treballs, que juntament amb l'obra publicada s'inclou també als bancs de dades de cadascun dels serveis lingüístics. A la taula següent mostrem el volum de dades per llengües de cada universitat a data de maig de 2018:

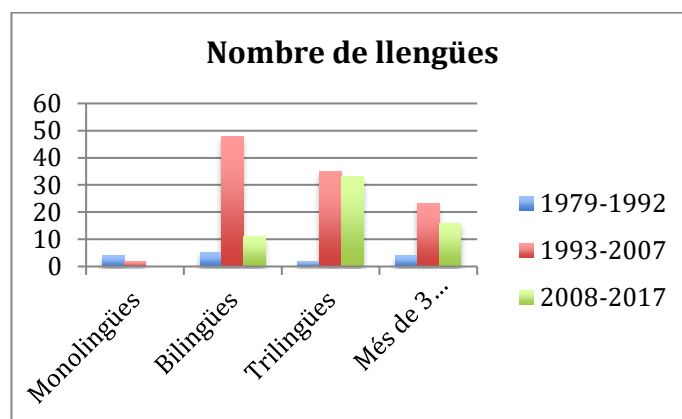
	UB	UAB	UPC	UPF ¹
Català	45.893	1.394	28.997	26.769
Castellà	44.768	1.411	28.132	68.536
Anglès	33.744	1.411	24.993	50.700
Francès	10.071		11.995	30.740
Alemany	2.172		1.222	14.693
Italià	3.346			1.438
Portuguès				1.040
Romanès				365
Gallec				5.610
Basc				2.150

Si projectem la producció dels 183 vocabularis en els tres períodes que hem identificat a l'apartat anterior, podem observar que el primer període de normalització té encara una producció molt baixa (15 vocabularis de 1979 a 1991), el segon període d'estabilitat (1992-2006) és el més productiu, amb 108 vocabularis (7,2 vocabularis per any), i el tercer període d'internacionalització (2007-2017) ens ofereix 60 vocabularis.

Quan ens fixem en el nombre de llengües que hi ha a cada vocabulari, podem observar que els monolingües són escassos (només un 3,3 % del total). Els vocabularis amb dues llengües arriben al 35 % i els de tres llengües són el més nombrosos, amb un 38,2 %. Els que tenen més de tres llengües ocupen el 23,5 % de la producció total. En el gràfic 2 representem aquestes dades distingides per períodes, i hi podem copsar que en els dos primers períodes la producció es distribueix força homogèniament segons el nombre de

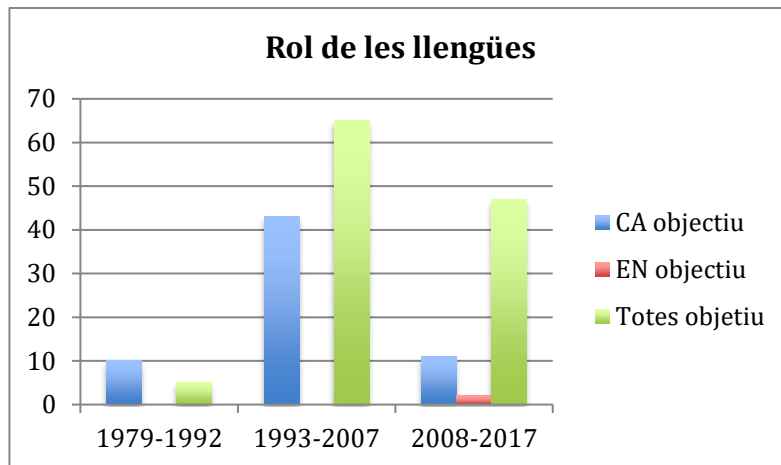
¹ Les dades de la UPF provenen de les activitats del Gabinet Lingüístic i de l'Institut de Lingüística Aplicada. Cal tenir en compte que les dades del castellà, anglès, francès i alemany inclouen el projecte de transformació del vocabulari de les normes UNE (AENOR) a format de base de dades terminològiques, sota el patrocini d'AETER i l'Institut Cervantes.

llengües representades, mentre que en el tercer període sembla que predomina el model de vocabulari trilingüe.

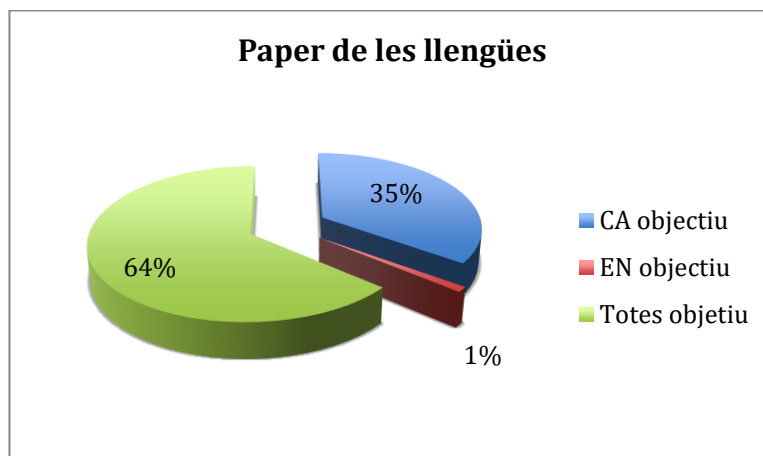

Gràfic 2.

Hem volgut analitzar la perspectiva lingüística dels vocabularis, allò que alguns autors han denominat la llengua objectiu dins de la lexicografia. Aquest és un concepte força ambigu, que es fonamenta en la idea que un vocabulari té una funció didàctica basada en la direccionalitat informativa, de manera que un diccionari bilingüe català-castellà serviria d'entrada per aprendre castellà i descodificar el català, mentre que un diccionari castellà-català serviria per aprendre el català i descodificar el castellà. Cal ser prudent a l'hora de transferir aquesta mena d'anàlisi al cas dels vocabularis terminogràfics, perquè només cal pensar en el model estàndard d'un vocabulari que pretengui normalitzar el català d'un sector, en què la nomenclatura principal i les definicions associades són en català, mentre que els equivalents a d'altres llengües ocupen un lloc informatiu complementari. La direccionalitat dels diccionaris bilingües generals no sembla determinant a l'hora d'establir la llengües objectiu dels vocabularis terminològics. En aquest cas, la intencionalitat dels autors, declarada en els textos introductoris, preval a la disposició de la informació. Tenint en compte aquestes limitacions, hem optat per distingir vocabularis en què la llengua objectiva és el català i vocabularis en què totes les llengües són objectiu declarat. Els percentatges globals d'aquesta anàlisi els podeu observar al gràfic 3 i la distribució d'aquests percentatges per períodes, al gràfic 4.

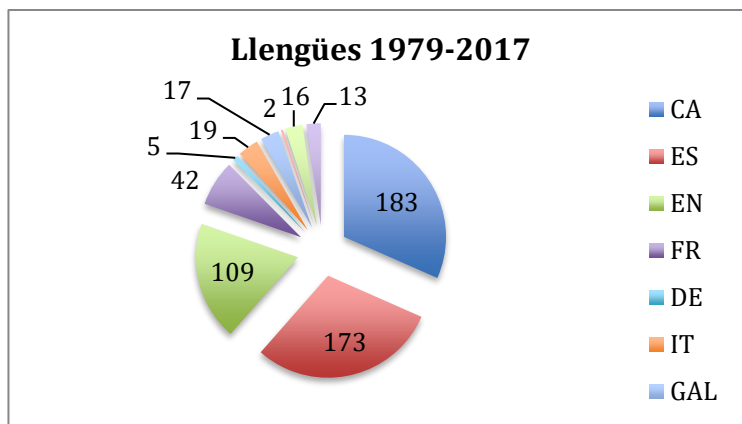

Gràfic 3.

Gràfic 4.

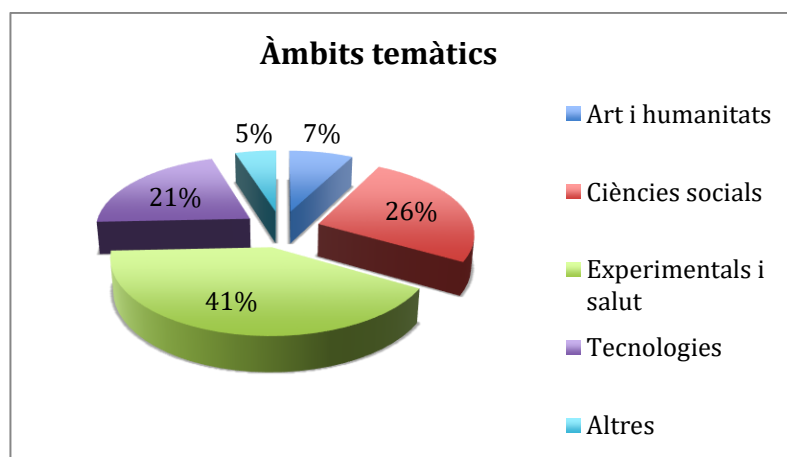
Una altra de les informacions que hem volgut extreure de la nostra anàlisi ha estat quines llengües, més enllà del català, del castellà i de l'anglès, són les presents en els vocabularis universitaris. Com es pot observar en el gràfic 5, les llengües representades són, de major a menor percentatge: català, castellà, anglès, francès, italià, gallec, portuguès, romanès, alemany i basc.

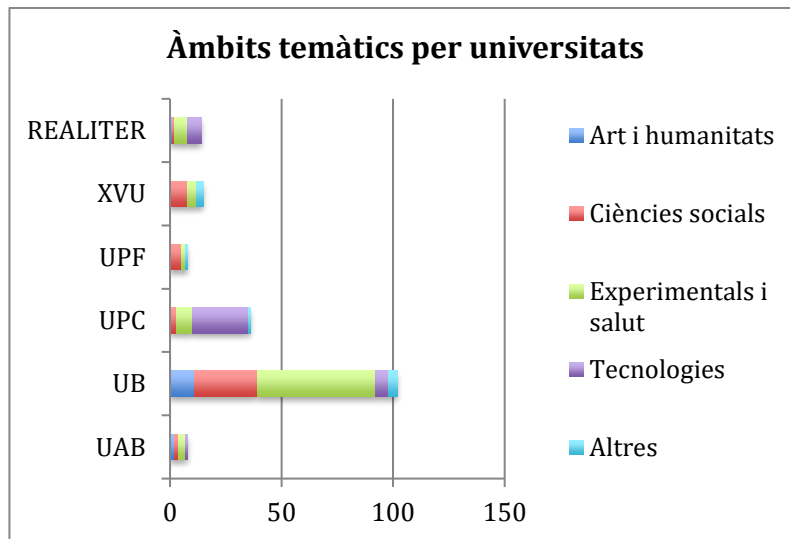
Gràfic 5.

Cal comentar que l'augment de producció de vocabularis trilingües en el darrer període (2007-2017) ha pogut tenir un efecte reductor de la varietat de llengües: del màxim de 10 llengües representades hem passat a sis.

Per acabar, hem analitzat els camps temàtics que han estat objecte dels projectes de vocabularis terminològics publicats. Hem classificat cada vocabulari en un dels àmbits següents: arts i humanitats, ciències socials, ciències experimentals i de la salut, tecnologies i un calaix d'altres. La producció total es distribueix temàticament com es mostra en el gràfic 6 i la combinació entre universitats i temes la podeu consultar al gràfic 7. Cal indicar que el calaix d'altres ha augmentat el seu percentatge en el darrer període perquè s'hi inclou tota la producció terminogràfica relacionada amb el tema de la gestió universitària.

Gràfic 6.

Gràfic 7.

4. Correlació entre producció terminològica i polítiques lingüístiques

En aquest darrer apartat de la nostra presentació intentem correlacionar els resultats sobre la producció terminogràfica (volum, llengües representades, llengües objectiu i temes) amb l'evolució de les polítiques lingüístiques universitàries, per a les quals hem identificat tres grans períodes distints. El mapeig resultant ens ha de mostrar fins a quin punt hi ha afinitat o distància entre les polítiques lingüístiques i els productes terminològics acabats.

4.1. Iniciativa institucional i producció terminogràfica

Malgrat que els períodes de normalització i planificació de la llengua catalana cobreixin una trentena d'anys (etapes inicial i d'estabilització), els vocabularis terminogràfics monolingües són escassos. L'orientació de normalització lingüística parteix d'una situació en què la llengua castellana ocupava els espais públics (acadèmics i científics), cosa que explica que la producció més abundant en las primeres etapes sigui la de vocabularis bilingües català-castellà.

Curiosament això queda reflectit millor en la segona etapa d'estabilització que no pas en la primera de normalització. Això no ens ha de sorprendre perquè el primer període és un període de construcció institucional, en què la majoria de les iniciatives de vocabularis

terminològics provenen de professors individuals motivats per al canvi cap al català, però amb interès també per reflectir les llengües estrangeres usades en la recerca i en la bibliografia de referència de l'àmbit.

A partir del moment en què les iniciatives són majoritàriament institucionals, la producció es concentra sobretot en vocabularis bilingües i trilingües, amb una clara tendència en la tercera etapa cap als trilingües o de més llengües, amb un augment notable de projectes terminogràfics fets en col·laboració entre serveis lingüístics universitaris o amb altres organismes.

El període més productiu és el d'estabilitat institucional (1992-2006) a força distància dels altres dos, pel que fa a vocabularis publicats. Si hi afegim la producció terminològica feta directament als bancs de dades institucionals, podem observar que la productivitat es manté força alta.

4.2. Gestió lingüística i llengües dels vocabularis terminogràfics

El català lògicament és present al 100 % dels vocabularis publicats i als bancs de dades. Sigui en el context de la normalització com per la presència del castellà com a llengua de treball en totes les universitats catalanes, en els vocabularis universitaris el castellà apareix en el 96 % dels casos. L'anglès, que en el global té una presència del 60 %, augmenta en el darrer període (2007-2017) fins al 81 %. Si les polítiques lingüístiques es mantenen en la mateixa línia, podem preveure que la representació del català, el castellà i l'anglès arribarà equiparadament al 100 % de la producció.

Les altres llengües (7 en el global) apareixen com a equivalents amb percentatges força diferents: El basc només hi és en dos productes, mentre que el francès és representat en el 23 % dels vocabularis. En el darrer període les altres llengües queden reduïdes a tres, el basc i el gal·lec en exemples comptats, i el francès que continua apareixent en el 17 % dels vocabularis publicats, cosa que denota que el francès té una demanda important encara en la consulta de bibliografies acadèmiques i en la cooperació en la recerca, per exemple. Cal insistir que el paper de les xarxes de cooperació REALITER i XVU és fonamental per a les iniciatives de vocabularis veritablement multilingües, ja que la presència d'altres llengües diferents al català, castellà i anglès en l'actualització dels

bancs de dades està motivada per les polítiques de promoció de les llengües romàniques o d'inclusió del francès com a llengua de referència en l'espai de les universitats catalanes.

4.3. Direccionalitat dels vocabularis terminogràfics

Amb totes les limitacions que presenta aquest ítem d'anàlisi, considerem que les dades ens mostren com s'ha anat modificant el rol de les llengües en els vocabularis terminològics. En les dues primeres etapes, encara hi ha força diccionaris que tenen com a objectiu bàsic la normalització del català, i que, per tant, preveuen una certa bidireccionalitat o doble funcionalitat (codificació i descodificació). En aquests casos la resta de llengües fan un paper complementari.

L'objectiu de la internacionalització de les universitats introdueix un canvi en la tendència esmentada, perquè les necessitats de codificació i descodificació s'eixamplen a l'anglès, que esdevé progressivament la llengua franca de moltes activitats acadèmiques i de la mobilitat. De tota manera, el rol de l'anglès com a única llengua objectiu és molt minoritari (1 %). L'orientació general és la de mantenir un equilibri entre la normalització del català i les noves necessitats per a l'anglès (totes les llengües són objectiu). Un exemple d'aquest canvi de tendència és que, des dels vocabularis o des de les nomenclatures, s'estan començant a fer propostes denominatives en anglès per a la designació de realitats de les universitats catalanes. Estem parlant per tant d'un anglès internacional, que té com a objectiu la intercomprensió d'una comunitat internacional que no té necessàriament l'anglès com a llengua primera.

4.4. Els àmbits temàtics dels vocabularis universitaris

Les matèries de ciències experimentals i biològiques dominen, en tots els períodes, el panorama dels vocabularis (41-45 %), seguides de les ciències socials (26-28 %) i les tecnologies (12-21 %). Les matèries d'arts i humanitats són molt poc presents en els productes universitaris.

Volem destacar que, arran de l'aposta clara per la internacionalització universitària, el tema de la gestió universitària s'incorpora significativament en la producció

terminogràfica durant el darrer període (2007-2017). Es vol respondre a la necessitat de disposar de nomenclatures de la gestió i les estructures universitàries en anglès, català i castellà, en un context d'internacionalització. Aquest nou tema transversal presenta una sèrie de trets que demanen un tractament flexible en la concepció dels productes terminogràfics, ja que al costat d'unitats terminològiques clares, tenim altres unitats lèxiques rellevants, noms propis i sigles d'organitzacions i expressions d'ús freqüent.

5. Conclusions generals i reptes de futur

En síntesi, l'anàlisi realitzada, amb totes les limitacions que pugui tenir, ens permet concloure que:

- La producció terminològica dels períodes d'estabilitat (1992-2006) i d'internacionalització (2007-2017) respon, de manera més clara, a les orientacions marcades en cadascun dels tres períodes identificats per a la política lingüística universitària. El decalatge temporal s'explicaria perquè les polítiques orienten les possibles iniciatives, que sovint surten publicades en el període següent.
- Tot i que les iniciatives individuals de membres de la comunitat universitària no s'interrompen en cap dels tres períodes analitzats, és evident que els consensos interuniversitaris en política lingüística i la regulació de plans estratègics cap a la internacionalització afavoreixen les iniciatives terminològiques institucionals, sobretot en temes transversals com la gestió universitària, com es veu en la producció de la darrera etapa.
- Amb l'excepció del treball terminològic de les xarxes internacionals, com REALITER, que afavoreix un multilingüisme cooperatiu de set llengües per a vocabularis bàsics de temes ben distints, la tendència que ens mostren les dades és que caminem cap a un model estable de vocabulari trilingüe català-castellà-anglès per donar resposta al multilingüisme funcional regulat en la política universitària actual.

En aquest context, i com a agents implicats, no voldríem acabar aquest text sense plantejar un parell de reptes de futur encoratjadors:

- La necessitat de sistematitzar l'anàlisi de necessitats en temes, llengües i funcions per a les futures iniciatives de projectes terminològics:
 - Dels estudiants catalans dins de les titulacions diverses.
 - Dels estudiants catalans que marxen d'Erasmus.
 - Dels estudiants d'Erasmus que arriben a Catalunya.
 - Dels investigadors i del professorat.
 - De l'administració universitària.
- La necessitat de renovar els models de vocabularis terminogràfics cap a formats més integrats en les activitats dels usuaris, com per exemple:
 - Textos especialitzats interactius.
 - Vocabularis incorporats en les plataformes docents.
 - Incorporació de la terminologia multilingüe en sistemes de correcció i de traducció assistida o automàtica.

Bibliografia

De Blas, Marta (2016). Planificació i Serveis Lingüístics a la universitat. *Xerrades amb M. Teresa Cabré Castellví. Reflexions al voltant de la lingüística aplicada i el lèxic*. Barcelona (en premsa).

Cabré, M. Teresa; Lorente, Mercè (1991). *Catàleg de diccionaris catalans 1940-1989*. Barcelona: PPU.

Cabré, M. Teresa; Payrató, Lluís (eds.) (2000). *Documents de planificació lingüística*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Col·lecció Lingüística Catalana, 4.